

OPONENTSKÝ POSUDOK NA HABILITAČNÚ PRÁCU

Habilitantka/autorka: Ing. Mgr. Zuzana Poklembová, PhD.

Názov habilitačnej práce: Model starostlivosti o seba v sociálnej práci

Oponent: doc. PhDr. Ladislav Vaska, PhD.

Posúdenie aktuálnosti témy práce

Predmetná oblasť sociálnej práce je v našich podmienkach málo frekventovanou a vedecky spracovávanou témou a aj z tohto dôvodu oceňujem výber témy a rozbor „konceptu starostlivosti o seba v sociálnej práci“ ako jedného z možných a vhodných spôsobov efektívnejšieho fungovania sociálnych pracovníkov a pracovníčok. Výber témy možno považovať za aktuálny, unikátny s potenciálom priniesť (moderné) impulzy do teórie a praxe v oblasti psycho-sociálnej podpory sociálnych pracovníkov a pracovníčok a tým aj skvalitňovať vedný odbor sociálna práca.

Posúdenie formálnej stránky práce

Habilitačná práca spĺňa po formálnej stránke minimálne požiadavky stanovené pre tento typ kvalifikačnej práce, má 92 strán, vrátane abstraktov v slovenskom aj anglickom jazyku, úvodu, obsahu, záveru a príloh (tieto časti práce sú aj uvedené v obsahu). Zároveň práca obsahuje aj zoznamy: príloh, tabuliek a schém, zoznam bibliografických odkazov – ktoré sa však nenachádzajú v obsahu práce. Tabuľka a schémy vhodne dopĺňajú a ozrejmuju predkladaný text a autorka sa korektne v texte práce na tabuľku a schémy odvoláva.

Pravopis a štylistika sú na prijateľnej úrovni, sporadicky sa v práci objavujú drobné štylistické nedostatky a „preklepy“ (napr. na str. 15 „Koverova 2019; Mesárošova 2017“ namiesto „Köverová 2019; Mesárošová, 2017; na str. 60 „...v prevencie..“ namiesto „...v prevencii“ a pod.). Autorka v celej práci používa vedecký jazyk. Súčasťou práce je aj 7 príloh, na ktoré sa autorka v texte práce vždy korektne odvoláva. Očakával by som vzhľadom k charakteru práce vyšší počet strán (autorka v podstate predkladá „len 52 strán“ čistého textu), no v súvislosti s cieľom, štruktúrou a typom práce nepovažujem tento fakt za diskvalifikačný, pretože autorka počtom znakov v habilitačnej práci v rámci reálneho počtu strán (bez zoznamu bibliografických odkazov) jednoznačne spĺňa min. 3 AH, čím možno považovať habilitačnú prácu za „monografické dielo“. Spolu so zoznamom bibliografických odkazov má habilitačná práca 76 strán, čo je v rámci diel autorov a autoriek súčasťou akceptovaného počtu znakov a strán. Nižšie v posudku zároveň konštatujem a komentujem naplnenie cieľa, resp. zámeru habilitačnej práce, čo potvrdzuje vyššie uvedené poznámky.

Posúdenie odbornej úrovne habilitačnej práce

Habilitačná práca je spracovaná na dobrej úrovni, autorka dostatočne spracovala a porovnala teoretické východiská a prístupy/koncepty, od začiatku práce pracuje s pojmami a témami, ktoré sú v súlade s názvom a cieľom práce, ktorý si v úvode práce stanovila. Habilitačná práca sa skladá z troch obsahovo hodnotných kapitol, ktoré na seba logicky nadväzujú a sú proporčne vyvážené. Jednotlivé kapitoly sú jasné a prehľadné, definované pojmy a práca s literatúrou je na veľmi dobrej úrovni.

Cieľ práce je prijateľne nastavený, dosiahnuteľný a zrozumiteľný. Už na tomto mieste možno konštatovať, že sa autorke cieľ práce podarilo naplniť. Syntetizovanie doterajších poznatkov cez teoreticko-empirickú analytickú rovinu s následným smerovaním k vytvoreniu modelu starostlivosti o seba pre aplikačnú rovinu v rôznych oblastiach (supervízia, edukácia v sociálnej práci..) dáva zároveň odpoveď k vyššie uvedeným konštatáciám/dilemám ohľadne počtu strán habilitačnej práce. Zároveň autorka vytvorila vlastný model starostlivosti o seba, ktorý kotví v koncepte sebasúcit v sociálnej práci ako jedného z empiricky podložených východísk starostlivosti o seba.

Autorka habilitačnej práce v prvej kapitole prezentuje koncept starostlivosti o seba v sociálnej práci, čím logicky otvorila kvalitným teoreticko-analytickým vstupom predmetnú problematiku. Oceňujem, že autorka pracovala s relevantnými (domácimi aj zahraničnými) výskumami a projektami realizovanými v problematike a neopomenula ani významný „košický koncept starostlivosti o seba“ (Lovaš, Lovašová, Lichner, Mesárošová, Halachová, Petříková, Žiaková a ďalší), resp. projekt APVV, ktorý bol realizovaný na FF UPJŠ v Košiciach a priniesol pre pomáhajúce profesie významné zistenia v predmetnej oblasti. Zároveň je potrebné na tomto mieste upozorniť a oceniť aj dlhoročnú vedeckú prácu pracovníkov IEaSP FF PU v Prešove a prínos „prešovského konceptu starostlivosti o seba“ (Miller, Poklembová, Balogová, Podkowinska, Grise-Owens a ďalší) orientovaného špecificky na sociálnu prácu, ktorý vznikol aj na základe dlhoročnej významnej spolupráce s americkým kolegom prof. Millerom, dekanom College of Social Work University of Kentucky (USA).

V prvej kapitole mi i analytické (stručné) spracovanie a prepojenie problematiky na relevantné teórie, resp. koncepcie sociálnej práce.

V nasledujúcej (druhej) kapitole autorka spracovala sebasúcit ako jedno z východísk starostlivosti o seba, čím napĺňa časť stanoveného cieľa práce. Autorka prezentuje možnosti jeho merania v slovenských podmienkach a špecifiká tejto oblasti starostlivosti o seba v osobnom i profesionálnom živote sociálnych pracovníkov a pracovníčok.

Posledná (kapitola) časť habilitačnej práce logicky (na základe stanoveného cieľa práce a spracovania dvoch predchádzajúcich kapitol) prináša model starostlivosti o seba, ktorý je autorským modelom a možno ho považovať za hodnotne spracovaný a veľmi významný pre sociálnu prácu. Tento model prináša (Schéma 3) v podstate konkrétne rámce (s možnosťou a rešpektovaním individuálneho prístupu) ako ho uplatniť aj v bežnej praxi a zároveň model obohacuje teoreticko-vedeckú platformu psychosociálnej podpory sociálnych pracovníkov ako imanentnej súčasti teórie a praxe sociálnej práce.

Habilitačná práca prináša množstvo relevantných a doposiaľ nepublikovaných poznatkov z oblasti starostlivosti o seba v sociálnej práci. Má okrem iného aj vzdelávaciu intenciu, čím sa stáva prínosom aj v rámci rozvoja vysokoškolského vzdelávania nielen pre vedné odbory, ktoré možno zaradiť do oblasti spoločensko-behaviorálnych vied, ale i pre vedené odbory z oblasti pedagogických, ekonomických, zdravotníckych, či ďalších vied.

Posúdenie práce s odbornou literatúrou

Práca s odbornou literatúrou je na veľmi dobrej úrovni, autorka používa a pracuje s množstvom relevantných, aktuálnych a rôznorodých (domácich aj zahraničných) zdrojov k danej problematike.

Posúdenie vlastného vkladu autorky

Veľmi dobrá úroveň práce s odbornou spisbou sa odzrkadlila aj v texte práce a vo vlastnom vklade autorky v predkladanej habilitačnej práci. V celej habilitačnej práci je citeľná niekoľkoročná vedecká práca autorky a zároveň aj jej výrazná angažovanosť v riešenej problematike, čo potvrdzuje aj jej doterajšia publikačná činnosť, keď mnohé doterajšie (súvisiace) publikačné výstupy habilitantka uvádza aj v zozname bibliografických odkazov. Vlastné komentáre a interpretácie sú súčasťou celej práce a mnohé svoje konštatovania autorka podporuje výsledkami iných relevantných výskumov a tvrdeniami renomovaných autorov a autoriek.

Výsledky a prínos habilitačnej práce

Predkladaná habilitačná práca prináša hodnotné výsledky/výstupy pre sociálnu prácu a najmä pre jej špecifickú oblasť (ktorou je: psycho-sociálna podpora sociálnych pracovníkov). Výstupy sú užitočné nielen pre teóriu, ale aj prax sociálnej práce a zároveň je možné identifikovať aj jej prínos pre oblasť vzdelávania v odbore s prienikom do iných vedných oblastí a odborov. Mgr. Ing. Zuzana Poklembová, PhD. svojou habilitačnou prácou prejavila schopnosť kriticky a najmä vedecky uvažovať, čím potvrdila svoju poctivú niekoľkoročnú vedeckú prácu, ktorá je prínosom pre vedný odbor, v ktorom habilituje.

Otázky pre autorku habilitačnej práce pri obhajobe

1. Kde/v čom autorka vníma najväčšie rezervy v „dokonalej praxi“ sociálnej práce v kontexte uplatňovania prezentovaného modelu starostlivosti o seba v sociálnej práci kotveného v koncepte sebasúčitu v starostlivosti o seba? A aké konkrétne návrhy by habilitantka (na základe vlastného bádania a poznatkov z tvorby práce) dokázala formulovať pre legislatívu, vzdelávanie v sociálnej práci a pod.?
2. Ktoré existujúce teórie/prístupy v sociálnej práci by mohli byť podľa autorky obohatené o jej výskumné zistenia (aj) na základe konštatácií/výsledkov z vlastného bádania a výskumov uvedených v habilitačnej práci)? Na str. 31 spomína habilitantka paradigmy sociálnej práce v súvislosti s ukotvením sebasúčitu v každej z nich. Môže byť habilitantka pri obhajobe habilitačnej práce konkrétnejšia a vysvetliť ako uvedené myslela a prípadne konfrontovať uvedené s prepojením témy na teoretické koncepcie sociálnej práce?
3. Autorka vo svojej habilitačnej práci na viacerých miestach spomína supervíziu ako dôležitý nástroj seba-rozvoja a starostlivosti o seba ako počas vysokoškolskej prípravy sociálnych pracovníkov, tak i v bežnej praxi – ako autorka interpretuje túto tému na základe vlastných výskumných zistení a iných relevantných výskumov/výskumných štúdií? Má tento nástroj väčší potenciál, príp. sa preceňuje, resp. aké sú jeho možnosti a limity z pohľadu habilitantky a jej analýzy výskumov?

4. Aký je názor habilitantky na menej využívanú (špecifickú) formu supervízie akou je autosupervízia a jej využívanie v koncepte sebasúčitu v starostlivosti o seba? Aké sú jej riziká?
5. Autorka v závere habilitačnej práce apeluje na dôležitosť informovanosti – ako ju teda konkrétne dosiahnuť? Prosím o konkrétne návrhy na dosiahnutie vyššej informovanosti.
6. Ktorý výsledok/zistenie pri tvorbe habilitačnej práce autorku najviac prekvapil a zároveň obohatil – prosím o zodpovedanie otázky s prienikom to teórie sociálnej práce a vzdelávania v sociálnej práci (pokiaľ to už nebude zodpovedané v rámci otázky 1 a 2)?

Záver

Na základe vyššie uvedeného možno konštatovať, že habilitačná práca na tému „*Model starostlivosti o seba v sociálnej práci*“ spĺňa ako po formálnej, tak i obsahovej stránke požiadavky kladené na tento typ kvalifikačnej práce. **Odporúčam** habilitačnú prácu k obhajobe a zároveň **navrhujem** komisii pre habilitačné konanie a následne Vedeckej rade FF PU v Prešove, aby po úspešnej obhajobe **udelila** Mgr. Ing. Zuzane Poklembovej, PhD. vedecko-pedagogický titul:

„docent (doc.)“

v študijnom odbore 33. Sociálna práca.

V Bratislave dňa 16. júla 2021

doc. PhDr. Ladislav Vaska, PhD.
/Katedra sociálnej práce, Pedagogická fakulta,
Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici/

